

Ten einde in dit onderzoek zoo veel mogelijk gegevens te kunnen verwerken neem ik de vrijheid u te verzoeken daaraan uwe medewerking te willen verleen. Indien u daartoe bereid is zou ik gaarne opgave ontvangen van hetgeen u in de braakballen van Kerkuilen hebt gevonden.

Daarbij zouden eventueel de volgende aanvullende gegevens op prijs worden gesteld.

1e. vindplaats;

2e. datum waarop de ballen zijn verzameld.

Verder deel ik u mede, dat met medewerking van Mej. Dr. A. Schreuder en de heer Dr. G. Barendrecht beide te Amsterdam een aanvang is gemaakt met het determineren der soorten, van Muizen en Spitsmuizen, waarvan resten in de ballen aanwezig zijn, met de bedoeling ook in dat opzicht een zoo volledig mogelijk beeld te ontwerpen.

Met deze arbeid zal nog geruime tijd gemoeid zijn, zoodat in de bovenbedoelde publicatie dienaangaande nog slechts enkele opvallende verschijnselen zullen kunnen worden behandeld.

Intusschen zou ik het zeer op prijs stellen, indien ik van uwe determinaties, indien deze reeds verricht zijn, de uitkomsten reeds nu zou mogen ontvangen.

Wageningen

G. WOLDA

Een Orkaan in Miniatuur. Zondag 5 Juli des namiddags te ongeveer drie uren zag ik in Nijmegen een merkwaardig natuurverschijnsel, merkwaardig vooral voor mij, omdat ik het te voren nog nimmer had gezien, althans niet in zulke demonstratieve afmetingen. Voor het huis in de Marterstraat, waar ik logeerde, bevindt zich namelijk een uitgestrekt, braakliggend bouwterrein, een met gras begroeide vlakte, begrensd door huizenrijen aan drie zijden, gedeeltelijk open alleen tegen het oosten. Op dien Zondag was het zonnig, warm weer, helder ondanks eenige bewolking. Er was geen wind, of althans zoo weinig, dat hij nauwelijks bemerkbaar was als een lichte koelte.

Plotseling, terwijl ik voor het venster naar buiten zat te kijken, zag ik midden op het hier boven beschreven grasveld een wervelende stofkolom omhoog stijgen, die zich, naar schatting, ongeveer twaalf meter als een bruin-grijze rookzuil boven den bodem verhief, en zich in een tempo niet veel sneller dan van een hard loopenden voetganger regelmatig voortbewoog van het zuiden naar het noorden in rechte lijn. Het verdient vermelding, dat juist aan den zuidkant, waar het verschijnsel een aanvang nam, het terrein door een aaneengesloten huizenrij wordt begrensd.

Op het veld hadden kort tevoren eenige kermistenten gestaan en er lagen op den bodem allerlei voden en stukken papier. De wervelende stofkolom nam deze allen mee en voerde ze dwarrelend naar boven tot op belangrijke hoogte, naar het me toescheen meer dan vijftig meter, ofschoon boven de wervelende stof niets te zien was, dat op een wolk geleek of dat aan den broekspijp-vorm herinneren kon van een hoos. Boven de twaalf meter hoge rookzuil, die een trechter vormde op den bodem van nauwelijks vijf a zes meter middellijn, was het volkomen helder en doorzichtig en alleen de dwarrelende beweging der papieren en voden wees op een werveling ook daar boven, want ze werden in gelijk tempo en in de zelfde richting meegevoerd.

Ik volgde in gespannen aandacht de beweging van het verschijnsel over het veld. Aan het noordelijke uiteinde wordt dit afgesloten door een stevig gebouw, een kloosterschool, niet hooger dan ongeveer 10 meter. Ik was zeer benieuwd wat het wervelstormpje tegen dezen hinderpaal zou uitrichten, die het recht te gemoet ging. Het bleek echter tegen den onwrikbaren vijand niet bestand. De stofzuil sloeg tegen de muren neer, een dun, bruin rookpluimpje stulpte over het roode pannendak en alleen de voden en papieren dwarrelden hoog daarboven uit naar een onbekende bestemming. Of over deze barrière heen de werveling zijn loop heeft vervolgd, heb ik niet kunnen vaststellen. Ik vermoed, dat dit verschijnsel geen zeldzaamheid is, ofschoon het misschien betrekkelijk weinig voorkomt in zoo suggestieven vorm. Bovendien was ook de gelegenheid tot rustige waarneming op zoo geringen afstand wel heel bijzonder. Het leek zooiets als een laboratorium-demonstratie van het mechanisme van een wervelstorm en de schroefdraadbeweging was op dien korten afstand zeer duidelijk waarneembaar. Meer dan door lange beschrijvingen is het mij door deze waarneming duidelijk geworden, wat zulk een luchtverweling kan uitrichten, wanneer ze in het groot optreedt, 't zij dan boven een zee of een zandwoestijn.

Wageningen

J. D. C. VAN DOKKUM

De Trompetzwanen in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Oorspronkelijk kwamen in Noord-Amerika twee zwanensoorten voor, nml. de kleinere „whistle-swan” en de grootere „trumpeter-swan”.

De whistle-swan broedt in het hoge Noorden. Voorloopig schijnt er nog geen gevaar te zijn, dat deze zwaan zal uitsterven. Zij wordt tot nu toe althans nog ieder jaar in vrij grooten getale op den trek waargenomen.

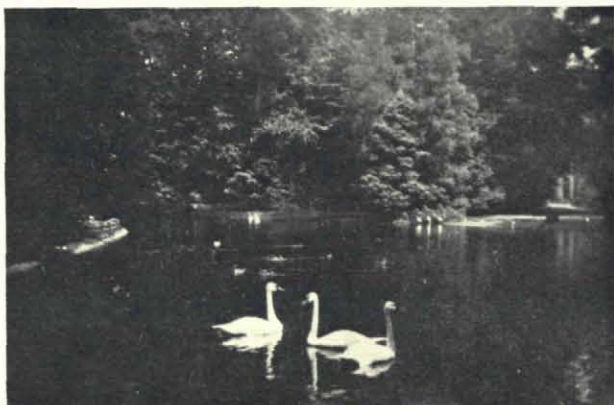
Anders staat het er voor met de trompetzwaan. Deze, de grootste van alle in de Ver. Staten in het wild levende watervogels, broedde voorheen op vele voor haar geschikte plaatsen in het

Great Basin en de Mississippivallei, alsmede in de aangrenzende zuidelijke provincies van Canada. Toen de door hen bewoonde streken meer en meer in cultuur werden gebracht, moesten, tezamen met andere wilde dieren, ook de trompetzwanen gestadig het veld ruimen. Omstreeks het begin van deze eeuw waren de prachtige vogels, op enkele in gevangen staat gehouden exemplaren na, volslagen uitgestorven.

Dat er heden ten dage nog levende trompetzwanen zijn, is te danken aan den heer F. E. Blaauw, die te elfder ure nog enkele vogels opkocht en er sedert op „Gooilust” te 's-Graveland geregeld jongen van kweekt. Deze konden nu weer naar Amerika worden gezonden en op meren in het Yellowstone- en het Glacier National Park worden uitgezet.

Evenals de grizzlyberen, de bisons en andere voorheen in hun voortbestaan bedreigde dieren genieten de trompetzwanen in de genoemde nationaalparks volledige bescherming voor den mensch.

Bij de beren en de bisons heeft dit geleid tot eene aanmerkelijke toeneming van hun aantal; bij de trompetzwanen daarentegen is dit tot nog toe niet het geval.

Trompetzwanen. Gooilust 22 Juli 1928.

Nu zijn trompetzwanen trekvogels. Ze verlaten dus in den herfst de beschermde gebieden, om zuidelijker streken op te zoeken, en keeren in het vroege voorjaar weer naar hun broedplaatsen terug. Jammer genoeg worden er nog ieder jaar door onwetende of onnadenkende lieden trompetzwanen neergeschoten, hetgeen, met het oog op de zeldzaamheid der vogels, een bedenkelijk feit moet worden geacht.

Temeer geeft dit reden tot bezorgdheid, nu bovendien ook de natuurlijke vermeerdering zoo zwak blijkt te zijn. Wel is waar tellen de legsels der trompetzwanen veelal 5 of 6 eieren, maar men ziet er slechts weinig jongen van groot worden.

Men ging zich nu afvragen, waaraan dit kon liggen. In Juni 1930 spande een drietal Amerikaansche ornithologen zich ervoor dit na te vorschen. Voorzien van uitstekende kijkers en fotografietoestellen stelden ze zich in de nabijheid van eenige bekende broedplaatsen verdekt op en hielden de broedsels dagenlang in observatie. Van het geheel of gedeeltelijk mislukken van twee broedsels werd nu de oorzaak met zekerheid vastgesteld. In het eene geval pikte, tijdens eene korte afwezigheid van de broedende vrouwtjeszwaan, een hongerige raaf de eieren stuk. In het andere geval slaagden de zwanen er daarentegen in hunne 6 eieren uit te broeden en groeiden de jongen aanvankelijk voorspoedig op. In den loop van den zomer verdwenen ze echter meerendeels toch nog de een na den ander. Hetzelfde geschiedde met ander watergevogelte, dat tezelfder plaatse verblijf hield. Het bleek, dat in het meer een otterfamilie huisde, die geleidelijk 5 van de 6 jonge zwanen buitmaakte. Men is nu dus twee voor eieren en jongen van trompetzwanen gevaarlijke vijanden op het spoor gekomen.

Over het algemeen huldigt men in de Amerikaansche nationaalparks den stelregel van zoo min mogelijk in den onderlingen strijd om het bestaan der verschillende diersoorten in te grijpen.

Waar hier echter het voortbestaan der trompetzwanen op het spel staat, zal men voortaan de zeldzame dieren voor raven en otters in bescherming nemen. Men hoopt er daardoor toch nog in te slagen de prachtige vogelsoort voor Noord-Amerika te behouden.

W. VAN HARENCARSPEL

Zeepaardje in Zeeland. Van een oesterhandelaar te Ierseke ontving ik voor het Museum voor Zuid- en Noord-Beveland een levend Zeepaardje, dat door hem gevangen was in de Oosterschelde bij Burghsluis (Zuidelijk van Haamstede). Jaren geleden moet er in Ierseke ook eens een gevangen zijn. Het was mij niet bekend, dat ze zoo dicht onder de kust voorkwamen.

Het komt overeen met *Hippocampus brevis* Cuv., maar mist de lange aanhangsels op kop en rug. Bij het genoemde exemplaar zijn deze aanhangsels knopvormig. Ik heb het beestje, dat na aankomst spoedig dood is gegaan, geconserveerd en zal het bij gelegenheid eens meenemen naar Artis.

Goes, 3 Sept. '31

L. H. VAN BERK

Egel. Naar aanleiding van mijn in De Levende Natuur, no. 4, p. 128, van 1.1. Augustus verschenen mededeeling, schrijft Mevrouw E. Hooijer-Dubois mij uit Velp (Gld.):

„In De Levende Natuur las ik uw stukje over egels. Jaren geleden kreeg ik een jongen egel; de stekels waren nog zacht. Toen het dier ouder werd, was het heel mak, en maakte het, op mijn schoot zittend, zijn stekels schoon, door met groote kracht een wit schuimachtig vocht uit te spuwen. Hiermede likte het dan de stekels schoon”.

Zie, dat is dus eene waarneming, welke die van den heer Bruyn en van de gebroeders Kothe bevestigt. Maar hierboven is uitdrukkelijk de aandacht gevestigd op een *wit schuim*, terwijl de heeren Kothe van „zerkauten Speiseresten” spreken. Verder maakten de bewegingen van den egel op Mevr. Hooijer den indruk van „zich schoonlikken” (iets, dat alle land-zoogdieren doen), welken indruk noch de heer Bruyn, noch de heeren Kothe schijnen gehad te hebben.

Ik mag er zeker nog wel op wijzen, dat vermelde drie egels alle drie verschillend handelden, zoodat men ook bij egels van „individualiteit” spreken kan.

Arnhem, 11 Sept. '31

A. C. OUDEMANS

Vogelbescherming. Uw artikeltje in afl. 5 van D. L. N. „Zwaard en Ploeg” bracht mij in herinnering, dat ik op een terrein van „Defensie”, n.l. het fort „Wierickerschans” tusschen Bodegraven en Woerden, eenige wetenswaardige waarnemingen heb gedaan. In de eerste plaats heb ik met vriendschappelijke hulp van den beheerder op 3 April 1931 daar 208 (twee honderd en acht) *roekennesten* geteld; er werd toen nog druk gebouwd, zoodat ik aanneem, dat er wel 225 nesten zijn gekomen. In de tweede plaats huist een étage lager in de geweldige iepen een leger *bosch-duiven*, waarvan ik de sterkte ruwweg veilig op 150 paar mag schatten. Vervolgens zijn er 5 of 6 broedsels *torenvalken* uitgekomen; één legsel hiervan lag in een ronde venster in op de kale steen met er voor eenige braakballen, die 't weggrollen der eieren moesten voorkomen. In de vierde plaats worden er vier of vijf buiten gebruik gestelde schoorsteenen bewoond door *kerkuilen*. Ten slotte komen in de iepen elken avond eenige *blauwe reigers* slapen, doch tot broeden is 't er nooit gekomen, vermoedelijk door 't groote aantal roeken.

De beheerder en zijn familie stellen in al dit vogelleven het meeste belang en zullen mij vermoedelijk nog wel interessante dingen melden of wijzen.

's-Gravenhage, 13 Sept. '31

A. v. D. PLAAT

Raaf. 3 Augustus j.l. zagen we op excursie achter Kotten (bij Winterswijk) een raaf (*Corvus c. corax*). Langs de Willinkbeek zagen we onder een brug het nest van de groote gele kwikstaart (*Motacilla c. cinerea*) met 3 jongen. Komt het meer voor dat ze onder bruggetjes bouwen? In „Het Vogelboekje” wordt deze nestplaats niet genoemd.

A. & J. v. WIJNGAARDEN

Een avontuurlijke Schildpad. Sinds ruim een jaar houden mijne kinderen er een moeraschildpad op na. Wat ze er eigenlijk aan hebben weet ik niet, maar aangezien de aanschaffingskosten gering waren en het onderhoud heelemaal geen geld kost, zeg ik er maar niets van. Soms krijgt het beest in geen weken wat te eten, maar dat schijnt hem niet te deren. Dan weer ontdekken zijn verzorgers(!), dat hij wormen moet hebben, die nogal ver gezocht moeten worden; ik woon n.l. op hoogen heidegrond. We noemen hem Japie en mijn vrouw beweert, dat hij daarnaar luistert. Japie heeft geen eigen woning. Den afgelopen winter deelde hij de huiskamer met ons en wandelde zelfs wel eens op de tafel. Daar is niets tegen, want een schildpad is geen „vies dier”. Van den zomer kreeg hij eene plaats buiten in een kist, waaruit hij af en toe te voorschijn werd gehaald om aan kennissen getoond te worden. Vier weken geleden ving een van mijn zoontjes een ringslag, die maar „zoolang” in Japie's kist moest, terwijl Japie een poosje vrij in den niet afgesloten, direct aan de heide grenzenden tuin mocht rondscharrelen. In een onbewaakt oogenblik hebben de beide reptielen kans gezien te ontsnappen, tot groote teleurstelling van de eigenaars. Vooral de verdwijning van de schildpad werd betreurd. Eergisteren is zij echter op een afstand van ± 2300 Meter van mijn huis gevonden. Mijn chef, de heer ir. Van Poeteren, Hoofd van den Plantenziektenkundigen Dienst, ontdekte haar aan den kant van den weg en was zoo vriendelijk de ongewone vondst mee te nemen naar het gebouw van den Dienst, waar men al spoedig kon mededeelen wie de vermoedelijke eigenaar was. Ik vind het interessant, dat zoo'n bij uitstek traag dier kans heeft gezien een afstand van ruim 2 Kilometer af te leggen, al had hij daarvoor dan ook vier weken den tijd, en vond het aardig, dit aan de lezers van De Levende Natuur te vertellen.

Wageningen

I. v. S.

Dwergmeeuwen in de Zuiderzee. Ook dit jaar zagen we weer dwergmeeuwen bij Hoophuizen, hoewel het er niet zo veel waren als verleden zomer, toen mijn broer er 300 bij elkaar zag. Ik ben helaas in Juli en begin Augustus niet gaan kijken, maar toen er op 22 Aug. een harde westenwind woei, togen we naar Hoophuizen en daar waren 5 dwergmeeuwjes aan 't visschen, al vliegende telkens even iets uit 't water oppikkend, zooals kokmeeuwen en sterntjes dat doen.